

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Tdo/68/2015
Identifikačné číslo spisu: 9015898510
Dátum vydania rozhodnutia: 13.07.2016
Meno a priezvisko: JUDr. Štefan Michálik
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2016:9015898510.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Štefana Michálika a sudcov JUDr. Daniela Hudáka a JUDr. Viliama Dohňanského, na neverejnom zasadnutí 13. júla 2016 s verejným vyhlásením rozsudku, v trestnej veci obvineného Mgr. X. X. pre prečin výtržníctva spolupáchatelstvom podľa § 20 k § 364 ods. 1 Tr. zák., o dovolaní obvineného Mgr. X. X. proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 3. júna 2014, sp. zn. 3 To 37/2014, podľa § 382a, § 386 ods. 1, ods. 2, § 388 ods. 1 Tr. por., po zistení dovolacích dôvodov v zmysle § 371 ods. 1 písm. c/, písm. g/, písm. i/ Tr. por., takto

rozhodol:

Rozsudkom Krajského súdu v Bratislave z 3. júna 2014, sp. zn. 3 To 37/2014, a konaním, ktoré mu predchádzalo

b o l p o r u š e n ý z á k o n

v ustanovení § 321 ods. 1 písm. d/, ods. 3 Tr. por., § 20 k § 364 ods. 1 Tr. zák. v neprospech obvineného Mgr. X. X..

Napadnutý rozsudok krajského súdu sa z r u š u j e v časti týkajúcej sa obvineného Mgr. X. X..

Z r u š u j e sa aj rozsudok Okresného súdu Bratislava I z 3. decembra 2013, sp. zn. 0T 108/2012, v časti týkajúcej sa obvineného Mgr. X. X..

Z r u š u j ú sa aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutia obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Okresnému súdu Bratislava I sa p r i k a z u j e , aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Bratislava I z 3. decembra 2013, sp. zn. 0T 108/2012, bol obvinený Mgr.

X. X. uznaný vinným z prečinu výtržníctva spolupáchateľstvom podľa § 20 k § 364 ods. 1 Tr. zák., pretože

dňa 10. novembra 2012 okolo 16.55 hod. v Bratislave na Námestí L. U. pred vchodom do areálu M. A. cez W. M. a zároveň pred budovou S. R. v súvislosti s konaním verejného zhromaždenia občanov s názvom „Podpora slovenského vlastenectva a národnej jednoty, pripomienka národných dejín, ako aj poukázanie na porušovanie základných ľudských práv a slobôd občanov Slovenskej republiky žijúcich v blízkosti asociálov, ktoré majú byť garantované Ústavou Slovenskej republiky a tiež poukázať na všetky sociálne a ekonomické problémy ohrozujúce budúcnosť slovenského národa“ za účasti približne 150 zhromaždených osôb vystúpili pred zhromaždený dav, kde obžalovaný W. Q. vybral zástavu Európskej únie o rozmeroch približne 1,5 m x 0,80 m, zároveň vytiahol fľašku s obsahom neznámej horľavej tekutiny, ktorou zástavu poľkal, medzitým k nemu pristúpil obžalovaný X. X. a po vzájomnom konsenze mu pomohol tak, že zástavu chytil oboma rukami na jednom konci, zdvihol ju do výšky cca 1 m, otočil ju proti prúdeniu vetra, aby bola rozprestretá, pričom obžalovaný W. Q. uvedené konanie sprevádzal hlasným zvolaním: „Špiny francúzke a nemecké, aby ste vedeli, toto je Vaša únia“ a zástavu zapálil, pričom táto v okamihu zblkla, následne obžalovaný X. X. hodil zástavu na zem, kde ďalej horela a jej dohoreniu zabránili následným zákrokom príslušníci Policajného zboru.

Obvinený Mgr. X. X. bol za to odsúdený podľa § 364 ods. 1, § 56 ods. 1, ods. 2, § 38 ods. 2 Tr. zák. k peňažnému trestu vo výmere 300 €. Podľa § 57 ods. 3 Tr. zák. pre prípad, že by výkon peňažného trestu mohol byť úmyselne zmarený, ustanovil mu náhradný trest odňatia slobody v trvaní 3 mesiace. Podľa § 62 ods. 1, ods. 2 Tr. zák. uložil mu aj trest zákazu pobytu na území hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy na dobu 2 roky.

Na podklade odvolania obvineného Mgr. X. X. rozsudkom Krajský súd v Bratislave z 3. júna 2014, sp. zn. 3 To 37/2014, podľa § 321 ods. 1 písm. d/, ods. 3 Tr. por. zrušil napadnutý rozsudok vo vzťahu k obvinenému Mgr. X. X. vo výroku, ktorým mu bol uložený trest zákazu pobytu na území hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy na dobu 2 roky. V ostatných výrokoch zostal napadnutý rozsudok nedotknutý.

Prostredníctvom obhajcu (č.l. 193c) podal obvinený Mgr. X. X. 19. augusta 2015 proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave v spojení s rozsudkom Okresného súdu Bratislava I dovolanie z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. c/, písm. g/, písm. i/ Tr. por. Právo na obhajobu a zásada rovnosti zbraní uvedená v ustanovení § 2 ods. 9 Tr. por. má zabezpečiť úplnú ochranu zákonných záujmov osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, ako aj prispieť k náležitému zisteniu skutočného stavu (§ 2 ods. 10 Tr. por.) a správne zákonnému meritórnemu rozhodnutiu bez akýchkoľvek pochybností - zásada in dubio pro reo. V konaní, ktoré predchádzalo napadnutému rozhodnutiu bol porušený zákon v jeho neprospech. Dôkazy svedčiace v jeho prospech, ktoré navrhol (výsluch očitých svedkov žalovaného skutku, prítomných na verejnom zhromaždení L. W., U. V., J. U. a prehratie celého zvukovo obrazového záznamu) neboli vykonané, lebo súdy týmto návrhom nevyhoveli, čím nemohol klásť týmto svedkom otázky. Prehratím iba časti videozáznamu nešlo o zákonne vykonaný dôkaz, lebo nebola prehratá tá časť, ktorá bola v jeho prospech. Súdy sa uspokojili s jednostrannými výpoveďami príslušníkov polície (svedkovia W., Q., P., C., V), ktoré nemožno považovať za objektívne a nestranné, najmä s ohľadom na to, že išlo o zasahujúcich príslušníkov polície, ktorí mohli účelovo zdôvodňovať svoj zásah, resp. de facto svoju nečinnosť bezprostredne predchádzajúcu pred vykonaním žalovaného skutku. Tým došlo k naplneniu dovolacích dôvodov v zmysle § 371 ods. 1 pís. c/, písm. g/ Tr. por.

Účasťou na protestnom zhromaždení občanov uplatňoval ústavou garantovanú slobodu prejavu zakotvenú v článkoch 26 a 28. Svojím konaním - pridržaním zástavy Európskej únie, aby sa rozprestrela, keď ju W. Q. zapaloval počas vopred riadne ohláseného protestného verejného zhromaždenia občanov, ktorí zjavne potleskom a výkrikmi prejavovali súhlas s týmto symbolickým aktom, nedošlo k narušeniu poriadku alebo k pohoršeniu - nenaplnil všetky obligatórne zákonné znaky skutkovej podstaty prečinu výtržníctva podľa § 364 ods. 1 Tr. zák. Objektom tohto prečinu je ochrana pokojného občianskeho spoluzitia pred závažnejším útokom narušujúcim verejný pokoj a poriadok.

Výtržníctvom sú spravidla ohrozené aj ďalšie záujmy, najmä zdravie ľudí, majetok, česť a dôstojnosť ľudí a podobne. Vyžaduje sa pritom aktívne konanie páchatel'a - slovne, fyzicky - vykonané verejne alebo na mieste verejnosti prístupnom, ktoré musí vykazovať charakter a intenzitu hrubej neslušnosti - konkrétne závažnejšie porušovanie pravidiel občianskeho spolužitia a morálky, a to aj s ohľadom na prostredie, kde k nemu došlo. Záver súdu, že hanobenie symbolu Európskeho spoločenstva by mohli štáty tohto zoskupenia vnímať ako urážku alebo neúctu voči ním, nie je správny, lebo vlajka Európskej únie nie je štátnym symbolom a toto tvrdenie nemá oporu vo vykonaných dôkazoch, ide iba ničím nepodloženú domnienku. Vykonané dôkazy boli vyhodnotené jednostranne v jeho neprospech, čo je v rozpore so zásadami spravodlivého procesu uvedené v § 2 ods. 7 a § 2 ods. 12 Tr. por. So slovnými vyjadreniami W. Q. nemal nič spoločné, nemohol to predvídať, žiadnym spôsobom naň nereagoval a preto vo vzťahu k jeho osobe nemalo byť k tomu v rámci posudzovania materiálneho znaku prihlíadané. Súdy mali akceptovať zásadu v pochybnostiach v prospech páchatel'a. Materiálny korektív prečinu výtržníctva u neho nebol naplnený lebo spôsob jeho vykonania, jeho následky, okolnosti za akých k nemu došlo, miera zavinenia a pohnútka určujú, že jeho závažnosť je nepatrná. V tejto súvislosti poukázal aj na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. septembra 2012, sp. zn. 6 Sžo 1/2012, v ktorom je odkázané na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva a uznesenie Mestského súdu Praha z 11. marca 2015, sp. zn. 7 To 95/2015. Napadnuté rozhodnutie je preto založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku v jeho neprospech, čím je naplnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. Navrhol, aby dovolací súd vyslovil, že rozsudkom krajského súdu v spojení s rozsudkom okresného súdu bol porušený zákon v § 2 ods. 9, ods. 10, ods. 12, Tr. por a § 10 ods. 2 Tr. zák. v jeho neprospech, zrušil napadnuté rozsudky v celom rozsahu ako aj ďalšie rozhodnutia na ne nadväzujúce, pokiaľ zrušením stratili podklad a okresnému súdu prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Okresná prokuratúra Bratislava I vo vyjadrení k dovolaniu obvineného z 27. augusta 2015 poukázala na to, že nemožno považovať za zásadné porušenia práva na obhajobu skutočnosť, že sa návrhu na vykonanie dôkazu nevyhovelo, lebo obsah a rozsah vlastnej úvahy orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov pri plnení povinnosti podľa § 2 ods. 10, ods. 11, ods. 12 Tr. por. je určujúci, teda že určitú skutkovú okolnosť považuje za dokázanú a že ju nebude overovať ďalšími dôkazmi a takto zisteným skutkom je viazaný aj dovolací súd, čo vyjadruje zásadu, že účelom dovolacieho konania je posudzovanie právnych otázok, nie posudzovanie správnosti a úplnosti zisteného skutkového stavu. Dokazovanie pred súdom bolo vykonané v súlade s ustanoveniami Trestného poriadku. Je vecou súdu a jeho vlastnej voľnej úvahy, aké dôkazné prostriedky použije za účelom zistenia skutkového stavu, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti. Súd prvého stupňa správne vyhodnotil, že obvinený X. X. svojim konaním naplnil pojmové znaky prečinu výtržníctva podľa § 364 ods. 1 Tr. zák. Pokiaľ ide o materiálny korektív ten je s ohľadom na všetky určujúce skutočnosti a okolnosti činu vyšší než nepatrný. Obvinený spáchal skutok počas konania verejného zhromaždenia za súčasnej prítomnosti veľkého počtu osôb vrátane turistov a vedomosti, že je mediálne sledované a hoci nedošlo k spôsobeniu škody na majetku, či ublíženia na zdraví, spôsobil závažnejšie, hrubé narušenie verejného kľudu a poriadku. Obvinený svoje konanie neľutoval a považuje ho za správny a vhodný spôsob vyjadrovania svojich politických či iných názorov v rámci práva na slobodu prejavu, v súlade s Ústavou. Konal v priamom úmysle a s vopred uváženým úmyslom. V minulosti bol odsúdený za rovnaký trestný čin, teda u neho nejde o ojedinelý exces v jeho živote. Navrhol dovolaciemu súdu, aby na neverejnom zasadnutí bez preskúmania vecí podľa § 382 písm. c/ Tr. por. odmietol dovolanie obvineného, pretože je zrejmé, že nie sú splnené uplatnené dôvody dovolania.

Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) zistil, že dovolanie obvineného Mgr. X. X. je prípustné, bolo podané osobou oprávnenou, prostredníctvom obhajcu, v zákonnej lehote, na mieste, kde možno tento mimoriadny opravný prostriedok podať (§ 368 ods. 1, § 369 ods. 2 písm. b/, § 373 ods. 1, § 370 ods. 1, ods. 3 Tr. por.) a je dôvodné v rozsahu ustanovenia dovolacieho dôvodu podľa písm. c/, písm. g/, písm. i/ § 371 ods. 1 Tr. por.

Jedným z mimoriadnych opravných prostriedkov je dovolanie (ôsma hlava Trestného poriadku č. 301/2005 Z.z.), ktorého účelom je náprava najzávažnejších procesných a hmotnoprávnych pochybení (§

371 ods. 1 Tr. por.) v právoplatných súdnych rozhodnutiach. Ich mimoriadnosť spočíva aj v tom, že sa dotýkajú zásad stability a istoty právnych vzťahov. Možnosti úspešného podania dovolania s ohľadom na striktné vymedzenie jeho dôvodnosti sú preto značne zúžené, a to aj z toho dôvodu, že dovolací súd je viazaný dôvodmi podaného dovolania (§ 385 Tr. por.). Navyše uplatnené dovolacie námietky musia byť vecne a právne podložené tak, aby aj skutočne, nielen formálne napĺňali dovolacie dôvody uvedené v § 371 ods. 1 Tr. por., pričom dovolacie dôvody uvedené pod písm. a/ - písm. g/ ods. 1 tohto ustanovenia možno uplatniť iba vtedy, ak boli namietané najneskôr v odvolacom konaní a podľa písm. i/ ods. 1, ods. 3 tohto ustanovenia možno použiť iba za tej situácie, ak zistené porušenie zákona zásadne ovplyvnilo postavenie obvineného.

Podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu a podľa § 371 ods. 1 písm. g/ Tr. por. dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom.

Najvyšší súd v tejto súvislosti poukazuje na § 2 ods. 7 Tr. por., podľa ktorého každý má právo, aby jeho trestná vec bola spravodlivo a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom v jeho prítomnosti tak, aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom, ak tento zákon neustanovuje inak. Podľa § 2 ods. 9 Tr. por. každý, proti komu sa vedie trestné konanie, má právo na obhajobu.

Podľa § 2 ods. 10, ods. 11, ods. 18, ods. 19 Tr. por. orgány činné v trestnom konaní postupujú tak, aby bol zistený skutkový stav veci, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti, a to v rozsahu nevyhnutnom na ich rozhodnutie. Dôkazy obstarávajú z úradnej povinnosti. Právo obstarávať dôkazy majú aj strany. Orgány činné v trestnom konaní s rovnakou starostlivosťou objasňujú okolnosti svedčiace proti obvinenému ako aj okolnosti, ktoré svedčia v jeho prospech a v oboch smeroch vykonávajú dôkazy tak, aby umožnili súdu spravodlivé rozhodnutie. Obidve strany majú teda rovnakú možnosť podávať návrhy na vykonanie dokazovania, súd však môže vykonať aj dôkazy, ktoré strany nenavrholi. Tým je zabezpečená kontradiktórnosť trestného konania. Tomuto právu zodpovedá povinnosť orgánov činných v trestnom konaní a súdu zaoberať sa každým dôkazným návrhom a najneskôr pred meritórnym rozhodnutím takémuto návrhu buď vyhovieť, alebo ho odmietnuť, resp. rozhodnúť, že sa ďalšie dôkazy vykonávať nebudú.

Podľa § 2 ods. 12 Tr. por. orgány činné v trestnom konaní a súd hodnotia dôkazy získané zákonným spôsobom podľa svojho vnútorného presvedčenia založeného na starostlivom uvážení všetkých okolností prípadu jednotlivo i v ich súhrne nezávisle od toho, či ich obstaral súd, orgány činné v trestnom konaní alebo niektorá zo strán. Ak súd vyhodnotí vykonaný dôkaz alebo súhrn dôkazov inak než podľa predstáv niektorej zo strán, nemožno z toho vyvodiť, že takýmto postupom došlo k porušeniu práv na obhajobu. Povinnosťou súdu totiž je podľa vlastnej úvahy, s ohľadom na dôkaznú situáciu určiť rozsah dokazovania zákonne získanými dôkaznými prostriedkami postačujúce pre spravodlivé a zákonu zodpovedajúce rozhodnutie.

V prvom rade je potrebné uviesť, že obvinený X. X. pred výsluchom z 11. novembra 2012 (č.l. 12 - 15) bol síce poučený o práve zvoliť si obhajcu, zo zápisnice o výsluchu však nevyplýva, či toto právo využíva alebo nie, teda nie je tam uvedené jeho vyjadrenie. Rovnako sa to týka aj výpovede obvineného W. Q. (č.l. 16 - 19). Navyše obvinený X. X. bol zadržaný 10. novembra 2012 o 19.40 hod. a na slobodu bol prepustený príkazom sudcu pre prípravné konanie 13. novembra 2012 o 13.30 hod. (č.l. 4, 7, - 9, 63 - 66, 68), pričom ale obžaloba bola podaná už 12. novembra 2012 o 12.10 hod. (č.l. 57 - 58) bez návrhu prokurátora na vzatie obvineného do väzby. O prepustení obvineného na slobodu mal teda rozhodnúť prokurátor v zmysle § 87 ods. 1 Tr. por. a nie sudca pre prípravné konanie. Po podaní obžaloby aj v zmysle § 204 ods. 1 Tr. por., rozhoduje už samosudca, ktorému bola vec elektronicky pridelená, čo však v spise nie je doložené.

Neakceptovateľné je aj to, že podozrivý X. X. bol ako zadržaný - podozrivý vypočutý 10. novembra 2012 o 19.40 hod. bez uvedenia, kedy tento úkon skončil, a potom aj 11. novembra 2012 od 04.15 do

05.00 hod. a následne ako obvinený od 05.10 do 06.00 hod. Prítom v zmysle § 85 ods. 6 Tr. por. zadržaná osoba má právo zvoliť si obhajcu a riadiť sa s ním už v priebehu zadržania bez prítomnosti tretej osoby a právo požadovať, aby obhajca bol prítomný pri jej výsluchu podľa odseku 4 tohto ustanovenia, o čom bola zadržaná osoba síce poučená, ale jej vyjadrenie v zápisnici opäť chýba. Obdobne bol vypočutý aj W. Q..

Výsluchom obvinených v neskorých nočných a skorých ranných hodinách orgány prípravného konania porušili základné práva a slobody obvinených nad mieru nevyhnutnú na dosiahnutie účelu trestného konania dovolenú zákonom a tiež ich dôstojnosť a súkromie, čo okrem iného vyplýva aj z ustanovení § 1, § 2 ods. 2 Tr. por. Navyše aj keď obvinený X. X. žiadal o účasť na výsluchoch svedkov (č.l. 15), pri výpovedi svedka Mgr. V. W. nebol prítomný, aj keď sa o neodkladný a neopakovateľný úkon nejednalo. Uvedený postup nie je zákonný, a preto nie je možné aj na podklade takto získaných dôkazov založiť vinu obvineného.

Najvyšší súd zistil aj to, že odvolací súd nevykonal dôkazy navrhnuté obvineným X. X. v odvolacom konaní a ani nerozhodol o tom, že tieto navrhnuté dôkazy sa vykonávať nebudú (č.l. 158 - 159). Uvedený postup nie je v súlade s ustanovením § 295 ods. 2, § 272 ods. 3 a § 274 ods. 1 Tr. por., v dôsledku čoho bolo porušené právo na obhajobu tohto obvineného. Uplatnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. je preto naplnený.

V predmetnej veci prvostupňový súd oprel záver o vine obvineného i o dôkazy, ktoré neboli zaobstarané zákonným spôsobom. Predovšetkým treba poukázať na to, že v danej veci boli vypočutí ako svedkovia - príslušníci polície (č.l. 20 - 43), a to Mgr. V. W., W. Q., N. C., Q. P., X. Z. a X. V., ktorí dohliadali na priebeh včas a riadne ohláseného verejného zhromaždenia občanov, teda boli tam vyslaní za účelom plnenia služobných povinností, čo v týchto výsluchoch aj potvrdili. Pred ich výsluchom neboli príslušným orgánom oslobodení od povinnosti mlčanlivosti, hoci to ustanovenie § 129 ods. 1 Tr. por. vyžaduje a zo zápisnic o tomto úkone to nevyplýva. O zbavenie povinnosti mlčanlivosti nežiadal ani súd pred výsluchmi týchto svedkov na hlavnom pojednávaní. Ich výpovede sú preto v trestnom konaní nepoužiteľné a súd ich ako nezákonné nemal vôbec vykonať.

Orgány prípravného konania zabezpečili teda iba také dôkazy, ktoré boli v neprospech obvineného a ním navrhnuté dôkazy nezabezpečili. Prokurátor, ktorý vykonával dozor nad prípravným konaním túto nerovnosť zbraní neodstránil a obžalobu oprel o výsluchy svedkov z radov polície, o videozáznam a o úradný záznam vyhotovený zakročujúcimi policajtmi. Prvostupňový súd takto jednostranne zamerané dôkazy akceptoval, čím poprel zásady spravodlivého procesu a v dôsledku toho vyhlásil nezákonný rozsudok.

Tento nezákonný postup krajský súd nenapravili doplnením dokazovania, ktoré navrhol aj obvinený X. X. a uspokojili sa s neúplne zisteným skutkovým stavom vzbudzujúcim dôvodné pochybnosti, a to aj bez prihliadnutia na skutočnosť, že výsluchy svedkov boli získané nezákonným spôsobom.

Uvedené skutočnosti preukazujú porušenie ustanovení o zaobstarávaní a vykonávaní dôkazov a v dôsledku toho je naplnený aj dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g/ Tr. por.

V dôsledku toho, ale aj odmietnutia návrhov obvineného na doplnenie dokazovania neboli v celom rozsahu dostatočným spôsobom objasnené všetky zákonné znaky prečinu výtržníctva. Z doposiaľ zabezpečených dôkazov nebolo bez akýchkoľvek pochybností doložené, že obvinený závažnejším spôsobom počas včas a riadne oznámenej protestnej akcie sa správal a konal tak, aby narušil zásady občianskej morálky, verejný pokoj a poriadok, alebo že by sa správal zjavne neúctivo a nedisciplinovane k zhromaždenému davu, čo by sa priečilo zásadám občianskeho spolužitia. Uvedený záver potvrdzuje aj zákrok príslušníkov polície, ku ktorému došlo až po zapálení vlajky Európskej únie, predtým nemali dôvod zasahovať. Doposiaľ, okrem obvinených nebol vypočutý ani jeden účastník tejto akcie, resp. náhodný divák, ktorý by potvrdil také správanie a konanie obvineného, ktoré by bolo možné označiť za

konanie závažnejšej povahy, blížiacej sa intenzitou výtržnosti, teda nie neslušnosť menšieho významu.

V súvislosti s uvedeným je potrebné upriamiť pozornosť aj na to, že v zmysle článku 6 odsek 3 písm. a/, písm. c/, písm. d/ Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd, každý kto je obvinený z trestného činu, má právo obhajovať sa osobne alebo pomocou obhajcu podľa vlastného výberu a vylúčať, alebo dať vylúčať svedkov. Obvinený teda musí mať možnosť zorganizovať svoju obhajobu primeraným spôsobom a bez obmedzenia, pokiaľ ide o možnosť predložiť súdu všetky pre vec významné dôkazné prostriedky obhajoby, a tým ovplyvniť výsledok konania (Správa Komisie vo veci Can c. Rakúsko, cit v pozn. str. 731 § 53).

Uvedené sa premietlo aj do rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci De Haes a Gijseise, Belgicko (z 24. februára 1997, Recueil 1997, I s 239 § 53), v ktorom uviedol, že ak vnútroštátne orgány odmietli vypočuť (očítých) svedkov, ktorých navrhli sťažovatelia a pripojiť ku spisom písomnosti, o ktoré sa opierali ich tvrdenia, toto odmietnutie postavilo sťažovateľov do jasne nevýhodnejšej situácie ako žalobcov a bol porušený tzv. princíp rovnosti zbraní.

V danej veci očítí svedkovia, hoci bez akýchkoľvek pochybností boli osobne prítomní (150) a priamo vnímali dianie počas protestného zhromaždenia, a teda mohli reprodukovať udalosti pri posudzovanom skutku vrátane reakcií naň, nik z nich však nebol vypočutý, aj keď to obvinený navrhoval. Rovnako bol odmietnutý návrh na prehratie organizátormi protestného zhromaždenia zhotovený videozáznam. Vyjadrené nepochybne preukazuje závažné porušenie obhajobných práv obvineného.

Aby išlo o prečin výtržníctva musí byť preukázaná taká intenzita násillia alebo slovného prejavu, ktoré hrubo urážajú, vzbudzujú obavy o bezpečnosť zdravia, majetku alebo výrazne znižujú vážnosť väčšieho počtu osôb súčasne prítomných. Takéto konania, ak sa stali na verejnosti (nie v služobných priestoroch) nemožno preukazovať výlučne výsluchmi príslušníkov polície, ktorých úlohou bolo zakročiť v prípade, že by došlo k akémukoľvek neprístojnému konaniu zo strany účastníkov zhromaždenia alebo náhodne okoloidúcich osôb. Následky treba preukazovať nestrannými osobami, ktoré pozorovali správanie sa a konanie páchatel'a, zakročujúci policajti môžu byť vypočutí iba k zákonnosti zákroku, prípadne ďalších úkonov trestného konania, ak sa ich zúčastnili, ale nie k obsahu trestného činu.

V tej súvislosti treba mať na pamäti aj to, že išlo o vopred oznámené protestné zhromaždenie, v rámci ktorého sa predpokladá určitý stupeň kritickosti k spoločenským javom. Ide o legálne uplatnenie práva na slobodu prejavu garantovanú Ústavou Slovenskej republiky. Zapálenie (fyzický akt veľmi nízkej intenzity, z ktorého na danom mieste nehrozilo žiadne nebezpečenstvo) vlajky Európskej únie, ktorá patrí k symbolom tohto spoločenstva nemožno za žiadnych okolností hodnotiť ako hanobenie štátneho symbolu. Hypotetická úvaha súdu, že aktom zapálenia vlajky Európskej únie, by mohli štáty zoskupené v únii vnímať ako urážku, nemá oporu vo vykonaných dôkazoch, ale ani v zákone. Mediálny prenos z protestného zhromaždenia nie je možné pričítať k tiazii obvineného, nakoľko dôkazmi nebolo zistené, že by zabezpečil ich prítomnosť, prípadne sa s nimi dohodol na televíznom prenose. Následné reakcie nesúhlasného charakteru televíznych divákov nie je možné akceptovať, nakoľko nejde o priamych účastníkov protestného zhromaždenia, ako to vyžaduje zákon.

Podľa § 364 ods. 1 Tr. zák. (výtržníctvo) kto sa dopustí slovne alebo fyzicky, verejne alebo na mieste verejnosti prístupnom hrubej neslušnosti alebo výtržnosti najmä tým, že

- a) napadne iného,
- b) hanobí štátny symbol,
- c) hanobí historickú alebo kultúrnu pamiatku,
- d) hrubým spôsobom ruší priebeh verejného podujatia, najmä nedovoleným použitím pyrotechnického výrobku, násilným poškodením sedadla alebo časti športového zariadenia slúžiacej na oddelenie sektorov, vhadením nebezpečného predmetu na športovisko alebo na iné miesto konania podujatia alebo
- e) vyvoláva verejné pohoršenie vykonávaním pohlavného styku alebo vykonávaním sexuálneho exhibicionizmu alebo iných patologických sexuálnych praktík, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

Z dikcie tohto ustanovenia je zrejmé, že ide o demonštratívne (najmä tým) vymenovanie objektov, ktoré by mohli byť napadnuté hrubou neslušnosťou alebo výtržnosťou. Hanobenie štátneho symbolu sa prioritne týka iba symbolov Slovenskej republiky, ale tiež iných štátov. Príkladmo uvedené objekty sú si rovnocenné a ak súd v konkrétnej veci zistí aj ďalší objekt, ktorý bol uvedeným konaním páchatel'a napadnutý, musí to v skutkovej a právnej vete uviesť. Nie je možné uviesť v právnej vete iba konanie páchatel'a bez konkretizácie napadnutého objektu, ktorý musí byť rovnocenný s už uvedenými a ktorý má byť chránený.

V danom prípade mal obvinený spáchať prečin výtržníctva podľa 364 ods. 1 Tr. zák. Okresný súd pri právnej kvalifikácii žalovaného skutku pochybil, keď konanie obvineného X. X. nepodradili pod príslušné ustanovenie uvedené pod písm. a/ až písm. e/ § 364 ods. 1 Tr. zák., resp. iný súdom zistený objekt.

Z vyhlásenia členských štátov vrátane Slovenskej republiky k symbolom Európskej únie v konsolidovanom znení Zmlúv o Európskej únii a jej fungovaní a Charty základných práv Európskej únie pod bodom C 52 (str. 355) vyplýva, že vlajka predstavujúca kruh dvanástich zlatých hviezd na modrom pozadí, hymna vychádzajúca z „Ódy na radosť“ z Deviatej symfónie Ludwiga van Beethovena, heslo „Zjednotení v rozmanitosti“, euro ako mena Európskej únie a deň Európy 9. máj budú pre ne naďalej symbolmi spoločnej príslušnosti občanov k Európskej únii a ich spojenia s ňou. K ochrane týchto symbolov členské štáty nezaujali žiadne stanovisko.

Európska únia nie je štát, a preto nie je možné jej symboly považovať za štátne a poskytovať im trestnoprávnu ochranu. Podľa § 1 ods. 1 Zákona č. 63/1993 Z.z. o štátnych symboloch Slovenskej republiky a ich používaní štátne symboly Slovenskej republiky, ktorými sú štátny znak, štátna vlajka, štátna pečať a štátna hymna, možno vyobrazovať a používať len spôsobom ustanoveným týmto zákonom. Podľa odseku 2 tohto ustanovenia každý je povinný zachovávať úctu k štátnym symbolom Slovenskej republiky.

Podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Z citácie tohto ustanovenia vyplýva, že dovolací súd je zisteným skutkovým stavom viazaný, ale len za predpokladu, že tzv. skutková veta obsiahnutá vo výrokovej časti rozsudku obsahuje vyjadrenia všetkých skutkových okolností, ktoré vyžaduje použitá právna kvalifikácia skutku. Pokiaľ tomu tak nie je, musí aj dovolací súd, tiež so zreteľom na právo obvineného na spravodlivý proces, mimo ktorého nestojí ani dovolacie konanie, túto nezákonnosť napraviť.

Základným predpokladom trestnej zodpovednosti obvineného za prečin je nielen naplnenie všetkých formálnych znakov prečinu výtržnosti, ale i toho či ide o prečin aj v intenciách § 10 ods. 2 Tr. zák. To znamená, že vzhľadom na spôsob vykonania činu a jeho následky, okolnosti, za ktorých bol čin spáchaný, mieru zavinenia a pohnútku páchatel'a, je jeho závažnosť nie nepatrná (materiálny korektív).

Tento právny záver o materiálnom korektíve prečinu sa však musí zakladať na skutkových zisteniach súdu vyplývajúcich z vykonaného dokazovania rovnako ako záver o objektívnych a subjektívnych znakoch prečinu. Skutočnosti významné pre právny záver o tom, či tu je materiálny korektív prečinu, musia byť predmetom dokazovania práve tak, ako všetky ostatné okolnosti naplňujúce znaky trestného činu. Naplnenie materiálneho korektívu, vzhľadom na už uvedené nie je zatiaľ preukázaný.

Zo zákonne zaobstaraných, vykonaných a vyhodnotených dôkazov doposiaľ nie je možné vyvodiť spoľahlivý záver o tom, že obvinený zapálením Európskej vlajky sa dopustil hrubej neslušnosti alebo výtržnosti verejne alebo na mieste verejnosti prístupnom. Najvyšší súd v tejto súvislosti pripomína, že v právnej vete postačuje uviesť iba najzávažnejší spôsob vykonania činu, v danom prípade teda to, že k spáchaniu výtržnosti došlo verejne, ktoré už v sebe zahŕňa aj miesto verejnosti prístupné. Pojmy neslušnosť a výtržnosť sa uvedú iba za situácie, ak páchatel' svojim konaním naplnil oba pojmy a musia

byť uvedené v zistenom skutku, teda že sa nad zisteným konaním obvineného pohoršovali prítomní občania a podobne.

Nie každé zapálenie štátneho symbolu, i keď sa ho páchatel' dopustil verejne alebo na mieste verejnosti prístupnom, musí vždy naplňovať skutkovú podstatu prečinu výtržníctva podľa § 364 ods. 1 Tr. zák. aj z pohľadu materiálneho korektívu podľa § 10 ods. 2 Tr. zák., a to o to skôr, ak je taký skutok spáchaný na riadne oznámenom protestnom zhromaždení, ktorým občania realizujú právo na slobodu prejavu.

Pri správnej aplikácii hmotnoprávneho ustanovenia § 10 ods. 2 Tr. zák. okresný súd by nepochybne dospel k záveru, že žalované konanie obvineného nenaplnia zákonné znaky prečinu výtržníctva (ako to vyplýva z predchádzajúceho uznesenia tohto súdu z 3. mája 2013, sp. zn. 0T 108/2012, ktoré bolo nesprávne zrušené uznesením Krajského súdu v Bratislave zo 17. septembra 2013, sp. zn. 3 Tos 92/2013), ale že by mohlo naplňovať znaky priestupku. Takýto záver by nesporne zásadným spôsobom ovplyvnilo postavenie obvineného, ako to má na mysli ustanovenie § 371 ods. 5 Tr. por. Ak napriek tomu okresný súd uznal obvineného Mgr. X. X. vinným zo spolupáchateľstva k prečinu výtržníctva podľa § 20 k § 364 ods. 1 Tr. zák. porušil zákon v neprospech tohto obvineného.

Odvolací súd dôsledne nepostupoval v zmysle § 317 ods. 1 Tr. por., lebo inak by bol dovolaniu obvineného v celom rozsahu vyhovel a vyššie spomenuté pochybenia napravil. Keďže sa tak nestalo krajský súd porušil ustanovenie § 321 ods. 1 písm. d/, ods. 3 Tr. por. v neprospech tohto obvineného. Najvyšší súd z vyjadreného dospel k záveru, že aj obvineným uplatnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. je naplnený.

Dovolací súd po vyslovení porušenia zákona odvolacím súdom v intenciách už uvedených vyššie v neprospech obvineného X. X. tento rozsudok zrušil. Zrušil aj rozsudok prvostupňového súdu ako aj rozhodnutia na zrušené rozhodnutia obsahovo nadväzujúce, pokiaľ vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad. Okresnému súdu prikázal, aby vec znovu prerokoval a rozhodol.

V novom konaní je potrebné, aby okresný súd po doplnení dokazovania v naznačených smeroch venoval náležitú pozornosť správne právnemu posúdeniu konania obvineného vrátane materiálneho korektívu. Zároveň musí dbať na to, aby pri novom meritórnom rozhodovaní nedošlo k zhoršeniu postavenia obvineného nielen v otázke právneho posúdenia skutku a ukladania trestu, ale ani v skutkových zisleniach v zmysle § 391 ods. 2 Tr. por.

Navyše mimo uplatnených dovolacích dôvodov najvyšší súd musí konštatovať, že zo zápisnice o hlavnom pojednávaní 3. decembra 2013 (č.l. 120, 126) je zrejme, že v rámci vyhlásenia rozsudku výrok o vine nebol uvedený v plnom rozsahu, ale iba v znení citujem: „vina v zmysle obžaloby“, čo je v rozpore s ustanovením § 163 ods. 1 písm. c/, ods. 3 Tr. por., podľa ktorého výrok, ktorým sa obvinený uznáva za vinného ..., musí presne označovať trestný čin, ktorého sa výrok týka, a to nielen zákonným pomenovaním a uvedením právnej kvalifikácie, ale aj uvedením miesta, času a spôsobu spáchania, prípadne aj s uvedením iných skutočností potrebných na to, aby skutok nemohol byť zamenený s iným ako aj uvedením všetkých zákonných znakov vrátane tých, ktoré odôvodňujú určitú trestnú sadzbu. Pri porovnaní právnej vety v obžalobe a v napadnutom rozsudku je zrejme, že súd vo vyhotovenom rozsudku právnou vetu doplnil o slová citujem: „hrubej neslušnosti“, čo je v rozpore s vyhlásením rozsudku, kde je odkaz na obžalobu. Tým došlo k porušeniu ustanovenia § 172 ods. 1 Tr. por., podľa ktorého vyhotovenie rozsudku musí byť v zhode s obsahom rozsudku tak, ako bol vyhlásený. Odvolací súd túto nezákonnosť neodstránil.

V kontexte na už uvedené najvyšší súd nemal potrebu sa bližšie zaoberať s vyjadrením prokurátora k dovolaniu obvineného. Pre úplnosť treba uviesť už iba to, že nie je možné akceptovať, aby ku skutku spáchanému na verejnosti ako v danom prípade, boli k dispozícii iba dôkazy z prostredia policajného zboru, lebo potom v každej inej veci by neboli potrební svedkovia a dôkazy z „civilného“ prostredia, samozrejme za situácie, ak by k spáchaniu protiprávneho konania nedošlo výlučne v policajnom prostredí. Povedané inak, ak by sa akceptoval takýto postup ako v tejto veci, potom každý trestný čin

by mohol byť dokazovaný iba dôkaznými prostriedkami z policajného zdroja.

V zmysle § 384 ods. 2 Tr. por. per analógiám ak bola dovolaním napadnutá časť rozhodnutia týkajúca sa len niektorej z viacerých osôb, o ktorých bolo rozhodnuté tým istým rozhodnutím, preskúma dovolací súd podľa odseku 1 len tú časť rozhodnutia a predchádzajúceho konania, ktoré sa týka tejto osoby, v danom prípade iba obvineného Mgr. X. X..

Na základe uvedeného najvyšší súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výrokovej časti tohto rozsudku.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.